Adrian Buzdugan
Soarele răsare-n asfinţit

Did I request thee, Maker, from my clay
To mould me Man? *did I solicit thee*
From darkness to promote me, or here place
In this delicious garden?…
John MILTON, *Paradise Lost*

Mă voi sinucide pe 5 Octombrie, la trei jumate după-masa, când fac cincizeci şi cinci de ani. Nu va fi o preţioasă curmare a suferinţei, ci o soluţie necesară, rod al unei decizii raţionale. Dintotdeauna am considerat că trebuie să murim demni, să nu împuţim viitorul cu stârvurile noastre. Trupuri băloşite de purtat, minţi rătăcite, în derivă, saci de regrete, prejudecăţi şi clişee… n-au ce căuta în calea vieţii! Ca în cazul cailor bătrâni! Au fost buni tovarăşi, dar trebuie lichidaţi odată ce nu mai pot acoperi în servicii consumul şi afecţiunea, de-acum nejustificate.

Ani de zile lucrasem ca numărător de bani la Armenek Bank. Nu casier, cu degetele înmuiate-n salivă, cu umezitoare profesionale, cu aparate mecanice, mai apoi electronice, cu benzi de hârtie, plastic sau sfoară, toată viaţa verificasem, numărasem, înregistrasem şi împachetasem sume colosale. Adunat, în treizeci şi şapte de ani, cred că îmi trecuse prin mâna cam un sfert din PIB-ul actual al ţării.

Până acum două zile…

— Aproape 70% din tranzacţii se vor realiza utilizându-se bani electronici. Ne vedem aşadar nevoiţi să renunţăm la serviciile tale… Bineînţeles, operatorii bancari care îţi vor prelua dificila sarcină vor beneficia de o creştere salarială de aproximativ un procent…

Punctul terminus. Aşa sunt deci banalele clipe ale concedierii…

În ultimul timp un coşmar dăduse să-mi tulbure minţile. Mă trezeam scuturat de frisoane, scăldat în sudori reci şi cu imaginea unui funcţionar diabolic imprimată pe retină. „Contul a fost lichidat!” şi-mi întindea o cartelă, un card ceva… Nu mai erau bani în circulaţie. Deloc!

Totul era cuantificat în unităţi pretutindeni în lume. Munca, serviciile, mărfurile erau preţăluite în aceste „unităţi monetare” anoste. Acumularea lor varia între un nivel minim, subvenţionat, de subzistenţă şi un nivel maxim acceptat, pentru a nu sfida bunul simţ şi decenţa ce trebuie să însoţească umanitatea. Un infern fascinant din gheaţă! Munţi maiestuoşi, cu reflexe albăstrii, o sală princiară, tăiată perfect, o masă lungă şi culisantă ca un bloc imens de marmură... totul din gheaţă. „Ha, ha, ha! Lichidat! Ca şi dumneavoastră! Ha, ha, ha!” şi dinţii lui galbeni, ascuţiţi, dădeau să-mi sfâşie faţa...

Prin urmare asta-i era semnificaţia deloc ascunsă!... Disponibilizarea.

De-acum eram disponibil. Pentru ce?!

Timp de atâţia ani se succedaseră directori de bancă, miniştri de finanţe, se schimbaseră semnăturile guvernatorilor de pe bancnote, regimurile politice, dar eu rămăsesem înfipt în birouaşul meu, piesă a unei ordini prestabilite, credeam eu. Până acum!

Tengiz Kobulov, cel mai nărod dintre şefii pe care-i avusem, mi-a pus o mână pe umăr:

— Stai, Kunia! Nu bei un cuniac?

Chiar nu mi s-a părut momentul potrivit pentru futile jocuri de cuvinte! Îndoit, am luat paharul, i-am măsurat absent culoarea de chihlimbar, i-am mirosit damful de alcool fin şi, de dragul poveştilor auzite despre reacţiile concediaţilor, de dragul ridicării moralului unora dintre colegi, i l-am zvârlit în faţă.

— Ce ai, Kunia? aproape că-i venea să plângă. Nu a fost decizia mea, sediul central a hotărât suspendarea posturilor de numărător din toate filialele!

Nu mă gândisem nicio clipă că e într-atât de stupid că nici nu ştie cum se pronunţă corect cognac...

Nu mă putea băga la ghişeu, „fi'ncă n-aveţi studii, domnu' Tsibuladze!”. De vină cred că erau însă urechile mele clăpăuge, nasul borcănat, uşor într-o parte şi vorba tăioasă – aşa mi se aşezase după ce, în urmă cu treisprezece ani, murise Nica, pufuleţele meu drag... În ceea ce priveşte mustaţa, mă conformasem şi-o lăsam doar în concedii...

— Domnu' Tsibuladze, nu freau să ofensez... (Era Iurka, fonfăitul, omul bun la toate...) dar m-a trimis domnu' director să fă dau ăsta! şi, ferindu-se ca de ciumat, mi-a pus un plic pe marginea biroului.

— Bine, Iură! La revedere!

— Cu bine, domnu' Tsibuladze! Cu bine!

Compătimirea din glasul lui m-a trezit din starea de letargie. Am început să-mi îndes cele câteva lucruri personale în servietă. Dacă nu mă grăbeam, cunoscuţii plini de compasiune aveau să transforme micul oficiu într-o odaie de priveghi.

Am pus şi plicul în buzunar şi am ieşit pe-un culoar dosnic.

Aveau să-mi lipsească bănuţii, mirosul lor, poveştile lor nespuse... Chiar dimineaţă numărasem un teanc sfrijit de bancnote soioase şi morfolite, îndoite şi roase de purtat prin buzunare, probabil economiile unui moşneguţ, banii lui chivernisiţi pentru înmormântare... Şi de Şkurin îmi părea rău. Cui o să-i mai împuie el capul cu planurile lui socialiste de dezindu-strializare, instaurare de preţuri unice şi raliere la o politică fiscală dură?

M-am oprit în colţ să-mi iau un corn:

— Unul cu mac, ca de obicei!

Am răsfirat biletele scoase din plic. Nu erau bani, atât de dragi mie la pipăit, ci vouchere de călătorie! În loc de vreo plată compensatorie, aveam în faţă un tenculeţ de hârtii valabile doar la agenţia de turism a nevestei directorului. Ori făcuse un gest nobil, din proprie iniţiativă!, ori convertise suma propusă de centru în tichetele astea idioate... Am zâmbit. Oricum ar fi fost, era un pas mare înainte pentru el. M-aş fi bucurat ca Tengiz să se deştepte şi foştii mei colegi să aibă într-adevăr un diriguitor!

Unde să plec? Nu eram un tip plimbăreţ. Pe când trăia Veronica mai ieşeam să ne preumblăm prin zonele muntoase apropiate, iar singurele aşezări urbane în care ţinusem s-ajung şi ajunsesem chiar, fuseseră simbolurile supreme ale inconştienţei umane: Hiroshima şi nenorocosul Nagasaki. Am văzut pe o piatră urma unui om vaporizat, arsuri încrustate-n scoarţa copacilor-martori, mii de lumânări aprinse pentru sufletele morţilor plutind pe râul Ōta spre Seto, marea interioară, domurile, monumentele memoriale şi oamenii-Phoenix,

care nu ştiu cum de reuşiseră să-şi îngroape resentimentele şi să le ierte învingătorilor oribilele crime de război… În rest, de la Biblia ilustrată a Capelei Sixtine sau construcţiile uriaşe din Centrul Spaţial Kennedy şi până la pietroaiele de la Stonehenge sau Piramide, cu toate nu sunt decât nişte… banale destinaţii turistice. Nu ai cum să meditezi, să te reculegi sau să mai admiri ceva printre zecile de blitz-uri şi sutele de ochi conectaţi la automate ce vin doar să bifeze în fugă câteva… obiective.

I-am zis lui Şkurin, de-acum un fost coleg de muncă, de intenţia mea.

— De, mă Kunia, ştiu şi eu ce să spun?… Pe de-o parte, dacă te-ai afla la peste 4, 7 miliarde de ani lumină depărtare, ai considera că Pământul nu există!

— Şi dacă ceva mai există sau nu pe ceva care oricum nu există puţin mai contează!… Înţeleg!…

— I-hâm, cam aşa ceva… Şi… cum ai s-o faci? Te spânzuri?

Na, că la asta nu mă gândisem! Oare ce modalitate mi s-ar fi potrivit?

Deşi circulă o groază de poveşti legate de excitaţia sexuală nemaiîntâlnita ce poate însoţi deznodământul, niciodată nu m-a pasionat ideea funiei! Am ochit un stejar falnic, maiestuos, cu o coroană bogată, rezistentă şi accesibilă, aşa… ca variantă de rezervă, dar una la mână: mă tem să nu-i zică după momentul părăsirii Stejarul lui Tsibuladze, Kunia's Oak sau mai ştiu eu cum! Ar fi o etichetare nedreaptă pentru frumosul exemplar! A doua la mână, deşi aş fi optat pentru o spânzurare completă, verticală, cu nod culant întregul proces putea dura până la patru-cinci minute, erau toate şansele să-mi fac restul nevoilor pe mine, din cauza relaxării sfincteriene, iar lipsa aerului mi-ar fi făcut rău… Or eu vreau să mor rapid, conştient şi liniştit, de asta şi exclusesem din start supradozele, înecul, injecţia letală, aruncatul sub şine sau electrocutarea voluntară.

Sinuciderea prin împuşcare prezintă anumite riscuri, între care, cel mai grav, glontele poate ricoşa în oasele craniului şi să nu lovească decisiv creierul. Doar să poziţionez ţeava în unghiul corect folosind o oglindă, or asta îmi pare un gest narcisiac ultim inadmisibil!

Saltul în gol. Odată ce nu mă preocupă estetica leşului meu, se pare că-i varianta optimă!

Va trebui să lucrez la detalii însă! Nu te arunci aşa... fără minte într-o prăpastie! Poţi să te juleşti, să te zgârii, să te agăţi în cine ştie ce arbust uitat de Dumnezeu acolo şi să ratezi plecarea! Să te chinui zile în şir sau – culmea ghinionului! – să te găsească vreun alpinist rătăcit şi să-ţi petreci restul vieţii într-un postmergător... E vorba de tehnică!

Azi am făcut un tur al oraşului.

Mă voi arunca de pe hotelul La Bocciata. Are douăzeci şi două de niveluri, e fără balcoane, în faţă nu are copaci înalţi şi e înconjurat de o parcare mare, de care sigur m-aş zdrobi fără sorţi de eşec. Ar trebui să fiu cascador să realizez un salt acrobatic până la îndepărtatul spaţiu verde, aşa că prezintă o siguranţă nesperată.

Hm! Un drum până la munte nu ar fi recomandat... Într-o călătorie cu trenul de câteva ore se pot petrece lucruri neaşteptate, instinctul de conservare ar putea urzi vreun tertip ca să scape din chingile raţiunii.

— Fir întins, domnu' Tsibuladze!

Am înclinat din cap răspunzând astfel la neobişnuitul salut al îngrijitorului din capul scărilor.

Jos, am rămas pironit în faţa chioşcului de ziare:

„Sinuciderea ca spectacol”, „Ultimatumul lui Tsibuladze”, „Se va sinucide sau nu John Doe-ul nostru?”, „Cronica unei sinucideri anunţate”, „Cine îl plăteşte pe Kunia Tsibuladze?”

Am luat un „Sakartvelo” care avea pe prima pagină „O NOUĂ CRIZĂ FINANCIARĂ? Angajaţii băncilor încep să se sinucidă!”. Vânzătorul mi-a zâmbit complice:

— Şi mult noroc, domnu' Kunia!

Pe seară, aveam să aflu că Şkurin îi divulgase lui Babasşvili data pe care o fixasem pentru plecare, ăsta i-o spusese lui Gagadze, iar nevastă-sa, redactor la principalul concurent al televiziunii publice, răspândise posibila ştire de senzaţie mulţimii de prieteni care lucrau pe la cotidianele centrale.

Iată-mă peste noapte „cazul Tsibuladze”, „exponent al reacţiei necontrolate a funcţionarului care alienează şi este alienat la rându-i”,

exemplu al „demnităţii strivite-n cleştii capitalismului” etc.

La casele de pariuri sinuciderea mea e cotată cu 1/6.

M-am trezit nitam-nisam cu patru handralăi în sufragerie. Figura celui care ţinea ceata îmi părea cunoscută, favoriţii respingător de bogaţi, aluniţa din colţul sprâncenei stângi şi ochii extrem de vicleni îmi tot forţau memoria.

— Domnule Tsibuladze, ce s-o mai învârtim atâta? Sunt Alfeas Haas, Preşedintele Partidului Cinquantiştilor.

I-am poftit să se aşeze şi pe cei care rămăseseră în picioare. Am scos şi paharele pentru musafiri.

— Cu ce v-ar deranja dacă în după-masa zilei de 5 octombrie aţi fi executat? Nu-i totuna? În plus, vă garantăm precizie, o moarte de vis, profesionalism! Andrei – şi bătu pe umăr matahala care-mi sorbea direct din sticlă votca ce-o pusesem pe masă – nimereşte o copeică de la o sută de paşi! Îţi oferim statutul de Prim-Client, vei deveni istorie, mă trase de mâneca şi-mi clipi complice. Pe deasupra îţi dăm şi ce vrei mata!...

— Să înţeleg că e... un schimb?

Chicoti şi ridică mâinile stil „ce să-i faci, aşa merge treaba!”

— Ce oferiţi?

— Ce vreţi dumneavoastră să lăsaţi rudelor: apartamente, maşini, opere de artă, reglări de conturi...

— Nu am rude.

— Atunci apropiaţilor...

— Au ce le trebuie!

Mie chiar nu-mi era de folos nimic. Cu banii de pe cupoanele de călătorie aveau să fie achitate cheltuielile pentru transportul cadavrului, incinerare etc.

Se lăsă o tăcere greţoasă, pe care am spart-o într-un târziu:

— O sută de unităţi fiecărui om!

— O sută de... ce?

Consternarea care schimonosea de tot faţa lui hidoasă, de om rău, mă făcu să mă corectez:

— Zece arginţi fiecărui cetăţean!

N-avea rost să-i explic reminiscenţele visului meu cu acea

Elveţie îngheţată. Că-i mâncarea pe-o lună pentru sărac, banul de băutură pentru nenorocit sau... un bacşiş pentru bogat, nu contează! Zece arginţi fiecăruia!...

Îşi aplecară capetele şi şuşotiră ceva, apoi preşedintele îmi aruncă cu sete un pumn în nas.

— Naşterea mă-tii de smintit! Andrei se va ocupa de tine. Ai două zile să te răzgândeşti!

M-au bătut cu răbdare, pe îndelete. Cum luam cantiar, aveam muşchii tari, înţepeniţi, aşa că au dat ca-ntr-un sac, până s-au săturat.

Mă durea rău în dreapta, o coastă ruptă, cred... Am tras aer în piept puternic de câteva ori şi junghiul m-a mai lăsat.

— Şi ai grijă, bă balaure, că data viitoare îţi dezumanizăm şi faţa!

Am dat din cap, ca un salut.

M-am dus la profesorul Hatatila Chronau. Îl cunoscusem cu mult timp în urmă, când îl ajutasem să schimbe o mare sumă de bani ciuciuliţi de căldura unui radiator. Relaţia noastră era una bipolară: el trăncănea, eu ascultam. Rar aflam lucruri interesante, de multe ori mesajul era prea încifrat ca să-l înţeleg, însă chiar îmi plăcea să-l ascult. Avea o voce cântărita, un timbru plăcut cu o frază coerentă şi melodioasă, aşa cum mi-i imaginam şi pe vechii înţelepţi.

— Dragul meu Hăţi! Am o problemă!

A dus mina la buzunar.

— Cât vrei?

— Nuu...! E o problemă legată de sinucidere...

— Aaa...! Ai picat la ţanc! Intră şi şezi o clipă. Am un seminar despre „Problema morală a sinuciderii” de Landsberg. După ce termin, sunt al tău!

Puţin stânjenit, am luat loc în prima bancă din amfiteatru. Alături un flăcăieţ tuna către un coleg o tâmpenie: „Sinuciderea e un păcat de moarte!”. Moartea aleasă e un păcat de moarte, un nonsens!

— Poate că în cazul martiriului nu intră în calcul ataşamentul visceral faţă de preţioasele clipe ale vieţii, dar poate fi vorba de o imitaţie patologică a Mântuitorului! La rigoare, chiar martirajul autoimpus al Împăratului iudeilor poate fi considerat un act sinucigaş!

— Nu! În cazul lui apare un alt paradox: o fiinţă divină se roagă

sieşi să scape de suferinţa prilejuită de crucificare, o practică atât de obişnuită pentru acele vremuri. Au fost şi morţi mult mai chinuitoare!

Tonul magistrului făcu un moment de linişte:

— Să nu fugi de moarte este un act sinucigaş? Aceasta e o întrebare care apare la Paul Ludwig. Mă băieţi, aţi citit textul?

— Sigur, sigur! Sunt acceptate actele de bravură, cu doza lor de nebunie, curmarea vieţii pentru a spăla cât de cât dezonoarea înfrângerii, pentru a şterge tot cu moarte moartea soldaţilor avuţi în subordine…

— Da! Derogările creştine de la a șasea poruncă, să nu ucizi: războiul drept şi pedeapsa cu moartea.

— …Să spinteci un mahomedan, să dai foc unei femei oacheşe îmbrăcate-n roşu, să torturezi un evreu sau un om de ştiinţă erau permise, să-ţi zbori creierii, nu! E o crimă abominabilă!

— Vrea să demonstreze poziţia conform căreia dispreţuirea vieţii este o atitudine tipică martirilor!

Se ridicau sau abia înălţau mâna dreaptă. Pătimaşi, luau cuvântul aproape nebăgându-i în seamă pe antevorbitori.

— Să te omori pentru a evita suferinţe viitoare înseamnă grijă, interes faţă de calitatea propriei vieţi, iar nu dispreţ!

— Eu am o întrebare! Faptul că Dumnezeu i-a poruncit lui Avraam să-şi ucidă fiul, pe Isaac, nu poate fi un îndemn la o sinucidere parţială, a părţii de fiinţă transpusă în urmaş?

— Lasă chestia asta, problema rămâne: Iisus, Socrate au comis sau nu demi-sinucideri? Doar aveau o viaţă pe dos ca alternativă!

Buimac, încercam să găsesc un fil rouge care să străbată cavalcada ideilor, care de care mai sărită.

— Te sinucizi pentru că eşti prea nevolnic ca să trăieşti sau trăieşti pentru că eşti prea laş ca să te sinucizi?

— Dar Apicius care s-a otrăvit fiindcă s-a temut să nu moară de foame?!

— Dumnezeu nu are niciun amestec aici! El ţi-a lăsat posibilitatea să iei viaţa oricui, inclusiv pe a ta!

— Sui caedere, să te ucizi pe tine însuţi, să-ţi ucizi sinele de fapt!

— Mă copii, se făcu din nou auzită vocea caldă a lui Chronau,

sinuciderea e o problemă legată de libertate sau de eliberare? Ei? Unde putem situa „moartea liberă” – cum îi spunea Landsberg – în zona moralităţii?

Din nou un potop.

Sinuciderea ca datorie, între voinţă şi laşitate, nostalgie a abisului, caracterul infantil al deciziei ultime. De la psihanaliză la donatişti (nici nu auzisem până atunci de această sectă creştină ce admitea sinuciderea), la seppuku, sinucideri rituale, eroi care şi-au luat viaţa pentru a evita umilinţa captivităţii, tipizările lui Durkheim şi o groază de alte tâmpenii psihosolipsiste.

I-am făcut semn lui Hăţi şi am ieşit. Eram transpirat tot, mai bine zis, transperiat. Câte ştiau căţelandrii ăştia despre suicid, dar nu-l comiteau! Bun, era o facultate de teologie, dar orişicât!…

Asta ar mai fi lipsit! Să-mi analizez propria sinucidere, dac-i anomică, egoistă sau altruistă! Nu se prăbuşeşte nici lumea exterioară, nici nu fabulez pe marginea lumii mele muribunde, pe care o voi stinge!

Sunt plante pe care trebuie să le copileşti, să le rupi lăstarii tineri, neroditori. Ei, eu eram o ramură bătrână pe care nu mai creştea NIMIC! Am dreptul la viaţă, la viaţa mea şi fac ce vreau cu ea, atâta timp cât nu mă iau de-a altuia!

Alţii primesc medalii pentru că ucid, vorba studenţilor, eu de ce n-aş primi… înţelegere. Atât! Şi nu mă deranjează că voi fi mort infinit mai mult timp decât am fost viu!

Şi sociologii, filosofii, teologii şi psihanaliştii ăştia! Nişte clănţăi! Nu ei schimbă lumea! Ce fel ar fi arătat lumea fără un Einstein, un Marshall sau Gates?… Ultima dată când s-au băgat în social, au despicat lumea-n două!

N-am hotărât să mă nasc, dar măcar atâta lucru pot face, să-mi hotărăsc data morţii! Şi nu văd de ce-aş fi culpabil, doar moartea îmi va veni de hac oricum. Cum de moartea-moarte Dumnezeu ar fi responsabil, în felul ăsta chiar l-aş absolvi prin moartea mea voluntară!

În tinereţe, când aflasem ştirea morţii mamei mele, izbucnisem într-un râs nervos. Psihanalitic privind lucrurile, poate că atunci murise şi moartea-moarte a mea, moartea naturală şi-acum singura

firească era moartea liberă!...

— Ce-i, Kunia, de ce-ai ieşit?

— Liberare, eliberare, salvare... nu mai înţelegeam nimic!

I-am zis în ce dilemă mă băgase propunerea lui Haas.

— Ştiu şi eu, Kunia... E o alternativă creştinească, dar parcă-ţi taie din decizie...

Mai gândeşte-te, soarele poate să răsară şi-n asfinţit!

— Adică... cum?

— Hai, Kuniaci, n-o face pe prostul! Poţi să găseşti o rază de lumină şi-n cea mai neagră beznă!

— Eu mă gândeam că soarele răsare-n asfinţitul nostru pentru alţii!...

Am ridicat dintre ţăndările de sticlă piatra învelită. Am desfăşurat hârtia:

„Controlul democrafic, asta-i soluţia pentru ridicarea nivelului de trai! Bineînţeles, succesul nostru depinde de modul original, radical în care vom aborda problema! Ştii foarte bine că nu vom încerca să controlăm natalitatea ca-n China, ci mortalitatea! Am stabilit ca limita de vârsta să fie cinzeci şi cinci de ani, cinzeci de ani, cum au susţinut adversarii noştri politici, e într-adevăr o vârstă ce merită să fie trăită încă! La prima noastră întâlnire n-am fost suficient de clar: cazul mata, atât de mediatizat, ne interesează pentru că coincide vârsta de 55. Pentru binele tău, lasă-ne să te-ajutăm să te sinucizi! Aş fi venit personal, dar mă reţin treburi organizatorice!

A.H.

P.S.: Aruncă pe fereastră biletul şi răspunsul la el. Un om de-al meu va aştepta!”

„Dragă domnule Alfeas Haas.

Nu-mi era drag, dar aşa eram obişnuit să-mi încep misivele...

Trebuia să-i explic din ce cauză nu credeam că m-aş fi putut erija într-un crucial exemplu pentru „debarasare”, din ce cauză m-aş fi considerat un impostor ordinar!

Nu mă simt ca o buruiană într-un lan de grâu! Am sentimentul unei frunze uscate ce vrea să se desprindă singură, să n-o bată vântul, să cadă în mâzga stradelelor lăturalnice... Nu! Am tăiat ultimele

cuvinte. pe străzile mocirlite de la periferie. Nu! să cadă pe asfaltul clisos şi să fie călcată în picioare de trecătorii nepăsători!... Aşa da! Ba nu! Dacă nu înţelegea? Trebuia să fiu mai explicit: În cazul meu e vorba de o deconectare, deconectarea unei piese (de-acum) inutile. M-am gândit la el şi am continuat: Din cauza răutăţii şi nu a prostiei oamenilor nu se poate construi o societate desăvârşită! O idee bună, aproape perfectă doar dacă este pusă în aplicare corect poate schimba faţa lumii! Cam ambiguu... nu ştiu dacă nu suna a încurajare!... Pentru ce m-am hotărât eu să fac, este nevoie de luciditate, curaj, determinare, consecvenţă, multe calităţi, nu defecte! Pentru ce vreţi dumneavoastră este nevoie de forţă ceea ce va aduce spaimă şi nesiguranţă!... Sinuciderea ecologică e cu un pas înaintea debranşării la 55.

Cu stimă.

Kunia Tsibuladze”.

Malacul care a ridicat piatra avea pe banderolă un „55” stilizat, asemănător cu vechea insignă „S.S”. A dat scurt din cap, milităreşte, şi a plecat în grabă.

Cum era în firea lucrurilor să las totul în bună orânduiala, m-am dus la bibliotecă să restitui cărţile împrumutate.

Poziţia mea socială nu-mi înlesnise întreţinerea unui pachet consistent de amici interesaţi, aşa că singura modalitate de petrecere a timpului liber fusese lectura, o continuare melodioasă a muncii mele aritmetice... Senzaţia plăcută de a da pagina era legată inextricabil de răsfoirea teancurilor de bancnote şi obligaţiuni. Mirosul de cerneală proaspătă, literele uneori atât de clare, greşelile de tipar sau rarele gravuri îmi dădeau sentimentul călduţ de „acasă”. Ajunsesem să citesc 75 de pagini de beletristică pe oră, iar studii de filosofie şi oceanografie între 45 şi 52 pagini pe oră. Nu pricepeam tot, dar subconştientul reţinuse întotdeauna ce avusese nevoie.

La îndemnul lui Hatatila, „Ar trebui totuşi să circumscrii mai bine fenomenul înainte de salt!” am trecut şi pe la sala de lectură.

Cioran, „Pe culmile disperării”. Apăreau în multe locuri cuvinte cu rădăcina sinucid – mai ales pe la mijlocul cărţii – dar stilul pasionat, juvenil, beţia de cuvinte nu m-a atras. Un tânăr fără minte care zgâlţâia scăunelul spânzuratului! I-am răsfoit biografia. Murise la optzeci şi

patru de ani! Neserios! Am pus-o deoparte.

Vladimir Jankélévitch. N-am înţeles de ce un om, în viaţă fiind, îşi poate pierde atâta timp scriind un Tratat gros despre moarte. Disimetria ultimei clipe, moartea ca „ordine extraordinară”, „obiectivitate subiectivă” care suprimă „chiar nălucirile reminiscenţei”, despre „resemnarea la quoddiitate” şi transsubstantificare, aneantizare, discontinuităţi ontice şi multe pasaje în greacă, netraduse… Mă depăşea sensibil! „Fiinţa este aceea care se află în plină lumină a amiezii (…)”; oare nu avea ceva care să-mi lămurească asfinţitul de care pomenise Chronau?

Am aruncat ţigara şi m-am întors la masa de studiu. Camus, „Mitul lui Sisif”. „Il n’y a cu’un problème philosophique vraiment sérieux: c’est le suicide. Juger que la vie vaut ou ne vaut pas la peine d’être vécue, c’est répondre à la question fondamentale de la Philosophie”. Prostii! A hotărî dacă viaţa merită trăită e o chestiune privată!

Încă de la a doua pagină nu m-am mai înţeles cu el! spunea că a te omorî înseamnă a mărturisi ori că nu înţelegi viaţa, ori că eşti depăşit de ea! În cazul meu nu era niciuna, nici alta! Doar nu eram într-atât de special, încât să fiu atipic! Eram un om care voia să tragă linie!

„Toţi oamenii sănătoşi s-au gândit la sinucidere (…)”. Asta da! Ce-ar fi spus despre afirmaţia asta psihologii cu stupidele lor baterii de teste pentru angajare, în care apărea invariabil „edificatoarea” întrebare: „V-aţi gândit vreodată să vă sinucideţi?”. Toţi puneau mincinosul „nu” pentru a se feri de anatema lipsei locului de muncă într-o societate ce instaurase ca normă gândirea pozitivă!

Urmau consideraţii pompoase, la limita derizoriului, despre existenţa absurdă, existenţialism, un excurs – ce mi s-a părut nesfârşit – prin opere literare, plin de licenţe aiuritoare („sinucidere pedagogică”!) şi-o asumare „eroică” a absurdului. Într-un sfârşit, îl vedea chiar pe Sisif fericit! Găsea că fericirea îi umple sufletul celui ce ispăşeşte o pedeapsă chinuitoare şi lipsită de sens!

N-am mai trecut la Schopenhauer, Kierkegaard, Lévinas şi ceilalţi propuşi. I-am înapoiat cărţile femeii palide şi bănuitoare, mi-am

luat trenciul, pălăria şi am părăsit biblioteca îngândurat.

Câtă inteligenţă risipită! Măcar eu făcusem un lucru util întreaga viaţă: ajutasem ca banii – sângele comerţului, limfa economiei – să circule! Un fel de doctor, cum ar fi... Nu aveam angoase, stări de anxietate, disperări, remuşcări, eram perfect sănătos şi lucid. Poate că tocmai de asta procedasem la un „mene, tekel, fares” corect şi recurgeam la sinucidere, nu ca ceilalţi care se încrâncenau atâta într-un cerc vicios. La ei era ceva putred, scriseseră despre sinucidere ca să trăiască, eu trăiam cu adevărat şi din cauza asta puteam să mă sinucid!

Sună.

De data asta mă uit pe vizor. E unul uscăţiv, m-aş descurca cu el, aşa că-l ţin în uşă.

— Lzal Krimov, de la editura Lastocika!

— Încântat! Kunia Tsibuladze!

— N-aş fi aici, dacă n-aş fi ştiut! Ha! Nu-i aşa? Ha, ha!

Deja îmi vine să-l salut de plecare!

— Nu dau interviuri!

— Nuuu...! Nu mă interesează! Viaţa ta o inventăm noi! Scrie tu ceva, dom’le! S-ar vinde ca pâinea caldă! Un roman autobiografic, un jurnal... abia astea vor fi considerate de cititori ficţiune valoroasă!

Invocând lipsa priceperii şi timpul insuficient, am dat să închid uşa.

— Atunci o plachetă de poezii, ceva! Ce naiba, şi-un copil e-n stare să scrie poeme! Vers alb, aşterni ce-ţi trece prin cap între spălatul pe dinţi şi micul dejun, când te uiţi pe geam sau când îţi legi şireturile! De exemplu, „Ieri s-a tăiat un salcâm. // Un salcâm, / lângă o clopotniţă veche, / a fost tăiat. / Înăuntrul pământului / i-au rămas rădăcini... // A fost tăiat şi ars / sau făcut scânduri... / dar degeaba, / n-a putut fi ucis! / I-au rămas rădăcinile, / una-n pământ / şi una în mine”. avea privirea-n tavan şi mâna apăsată pe piept. Înţelegi?

— Asta e... poezie?

— Orice poate fi considerat poezie! Partea lu’ matale din vânzări o dăm la un orfelinat sau vreo altă caritabilă!

N-am scăpat de el până nu i-am promis că umplu foile astea!

— Ha… la telefon!
— Nu se aude bine! Cine?
— Alfeas Haas!
— Vă ascult!
— Măcar schimbă ziua! Pică prost! Pe 5 Octombrie e Ziua Internaţională pentru Emanciparea Prostituatelor!…
— Păi, dacă era să iau în calcul zilele astea stupide, aş fi ales eu Ziua Pământului, doar îi fac un bine şi-i extermin lumea mea!
— Hai, dom'le, lasă zăpăcelile! Te-ai hotărât şi mata ca naiba! Pe întâi era Ziua Bătrânilor, pe-asla am ratat-o!…
— Pe întâi m-au concediat… suna aproape ca o scuză!
— Puţin importă asta! se auzea cum răsfoieşte un calendar, o agendă… Hai să te executăm pe 10! E Ziua Sănătăţii Mintale!
Am închis telefonul.
Mă simt stingher. Ca un cui bătut în mijlocul unei mese.
Julius Antanidze, patronul Bocciatei a anunţat că vrea să închidă terasa de la ultimul etaj al hotelului. Am să merg să-l ameninţ aşa, într-o doară, că-l dau în judecată.
„Tinerii fac revoluţiile, iar bătrânii le confiscă!”, aici Haas avea dreptate. Junii plătesc cu viaţa, iar versaţii culeg roadele. Citi tineri ajungeau să ocupe poziţii-cheie în urma unei revolte la care participau şi câţi dintre ei nu mureau?!… Nu ştiu dacă argumentul lipsei de experienţă justifica îndepărtarea lor atât de rapidă de la puterea preluată cu sângele multora dintre ei… Dar nu schimbi asta lichidând toţi oamenii de vârsta a treia! E o aberaţie!
Închid televizorul. Cita ipocrizie! Să susţii condamnarea la moarte ca „act reparator”, dar să blamezi autocondamnarea, sinuciderea ca „igienizare” a societăţii! Mâine oricum nu voi mai găti, trebuia să-mi mai fi făcut o salată de vinete, dar s-a făcut prea târziu!…
Julius e un tip inteligent, ştie că n-aş avea timp util să-l dau în judecată! M-a citit imediat că sunt inofensiv.
— Zi-mi şi mie ce nu îţi convine? La o adică ai reclamă moacă, cresc vânzările!…
— Măi, domnu' Tsibuladze, nu-i creştineşte!…
Am băut până-n noapte târziu.

5 octombrie

Cer senin. O dimineaţă plăcută. Mi-am făcut toaleta şi am băut o cafea. Mi-a căzut privirea pe citatul din Shakespeare: „Cowards die many times before their deaths; The valiant never taste of death but once”.

Cărţile îi vor rămâne lui Chronau, deşi când a trecut ieri pe la mine m-a cam indispus. Nu mă deranjase că-mi dăduse jos portretul lui Jack Kevorkian şi-mi agăţase placarde peste tot: „Remember, Tomorrow Is the First Day in the Rest of Your Lifel”, Harun Farocki, „Homo Res Sacra Homini”, Seneca, „Carpe Diem!”, Horaţiu… Mă supărase o îngustime pe care nu i-o văzusem până acum. Tentative de sinucidere cry for help, sinucideri din dragoste, ideologice, de presiune, din plictiseală, din teamă de bătrâneţe, de singurătate, sinucideri-capitulare, sinucideri-protest, din sacrificiu, curiozitate, din cauza consumului de droguri diverse, pentru apărarea onoarei sau spălarea ruşinii… „A ta de care este? Profilactică, ecologică, de decuplare, întru salubrizarea comunităţii?”

Boala omului de a clasifica! Douăsprezece categorii ale raţiunii, patru principii ale logicii, cinci regnuri ale fiinţelor vii… nevoia patologică, bolnăvicioasă de a ordona, de a sorta, de a tipiza oamenii după patru temperamente hipocratice, opt franţuzeşti, douăsprezece zodii… De ce e musai ca o sinucidere, un unicat în sine, să-şi aibă locul în taxonomia lui X sau Y? Nu mă sinucideam nici pentru mine, nici pentru alţii, ci pentru că aşa TREBUIA! O sinucidere… complet naturală! Era linişte-n mine şi linişte-n afară. Stabilitate economică, politică… partidul extremist al cinquantiştilor făcea puţină gălăgie dar societatea rula monoton, fără hopuri prea mari pe culoarul consumatorismului placid, idiotizant.

Ne-am dat totuşi mina. I-am urat noroc şi chiar a lăcrămat niţel…

Mobila o vor împărţi vecinii, iar proprietarul mi-a promis că apartamentul îl va închiria unei perechi de tineri căsătoriţi. Totul e în regulă!

Fotografiile, actele şi suvenirurile atât de fade pentru ceilalţi le-am ars. Am schimbat apa la flori şi am lăsat tocul de ochelari pe

masă, să-l ia cine-a avea nevoie de el…

L-am sunat pe Antanidze. Ca să nu existe victime colaterale, vorbise să se întrerupă circulaţia în zonă. I-am spus să-i lase să parcheze în faţă doar pe cei cu asigurarea la zi. Trebuie eliminate ORICE posibile daune! Nu a vrut să accepte bani pentru curăţarea asfaltului de sânge. Un tip de treabă!

S-a înnorat. Firimiturile de la prânzul frugal le-am lăsat pe pervaz, pentru vrăbiuţe. Hm, ce ar putea să mai depăşească clipele de extaz pe care le aveam atunci când pipăiam noile emisiuni monetare?!

„Niciodată nu e prea târziu! Luaţi o diplomă – că pentru asta trebuie să fiţi consecvent, nu inteligent – şi reveniţi cu un C.V. îmbogăţit!”. Câtă ironie! M-ar fi reangajat la şaizeci de ani?

Nu mă temeam de senzaţia de disconfort produsă la desprinderea de acoperiş, deja mă hotărâsem să mă las pe spate, să văd cerul căzând, mă temeam de veşnicia ultimelor clipe, de lumina ce putea să străbată întunericul! Să strig şi „Banzai!”? Mi-am surâs îngăduitor…

O iau prin spate, să nu dau de nenorociţii ăia de la televiziune. Mă vânează întruna! Pur şi simplu nu conştientizează că ţine de un bun simţ elementar să laşi omul să-şi trăiască în pace ultimele clipe, iar nu să i le transforme în titluri pentru tabloide.

Burniţează.

Doi bătrânei surprinşi de vremea rea se grăbesc cu gesturi sacadate, dezmembrate.

O lovitură în picior mă face să-mi ridic privirea.

— Dă-ne mingea, nene!

Cu un şut stângaci, nesigur, le-o returnez celor doi copilandri. Ce-nseamnă să fii tânăr şi să nu-ţi pese de vremea rea! Îmi ridic gulerul. E genul de zi mohorâta în care, dac-ai reda vederea unui orb, l-ai condamna la moarte!

Am făcut o ultimă haltă la Mamuka. Am luat o ciocolată caldă. Închei aici. Trebuie să vină şi Krimov.

Dragă Domnule Krimov.

Am încercat să scriu poezii, aşa cum am convenit, dar n-am reuşit! Am scris una, după modelul dumneavoastră, „Călător”:

Eu nu mă voi întoarce…

Când m-oi sui în tren – biletul-am demult – nici n-o să plâng, nici n-o să râd, o să mă sui şi-atât.

Bagajele, cum se cade, le voi duce singur la gară; sunt uşoare, doar flori, cer şi-o bucată de soare…

Trenul negurii mă aşteaptă, e din fum, nu are orar şi duce unde vreau Eu.

După cum vedeţi, nu-i nici Puşkin, nici Tagore! Nu-i nimic! Ca să mă achit cumva de obligaţie, vă trimit aceste pagini cu însemnări din ultimele zile.

N-aveţi decât să mă „reinventaţi”, aşa cum spuneaţi, dar să nu-mi ştirbiţi din sinceritate şi demnitate!

Cu deosebită consideraţie.

Kunia Tsibuladze

— Ce fac deci?

— Cum ce faci? îl împuşti, tembelule! Condor nu mai poate da cu maşina peste el, că-i circulaţia deviată!

— Îl văd! cu luneta puştii, Andrei continuă să-l urmărească. Cred c-a şi căzut beţivul dracului! E murdar tot în genunchi!

— Se clatină? E posibil să-l ratezi?

— Nu, nu se clatină!

— Atunci ce treabă ai tu cu pantalonii lui murdari, eşti nevastă-sa? Tu fă-ţi treaba! Nu uita: în mijlocul frunţii!

— Da, şefu'!

— Pe seară să treci şi pe la redactor, să nu-i fi lăsat ceva!

— Lzal Krimov?

— Da.

Andrei trase de două ori, pentru mai multă siguranţă.

Alfeas Haas termină de citit.

— Eh, Kunia, Kunia! Nu aşa se scrie istoria!

Cere o brichetă şi dă foc paginilor scrise mărunt şi îngrijit.

Ne aşteptăm la un vot negativ din partea bătrânilor, atât de meschini şi nereceptivi la nou, dar aşteptăm valurile de tineri la urne! Vom câştiga datorită lor, nu fraudelor care deja ne sunt imputate!

Chronau se opreşte. Camionul e umplut de afişe electorale. Pe

cel mai mare, Alfeas Haas, cu gestul lui larg, „aşa merg lucrurile”, cântăreşte două imagini, una cu bătrâni infirmi şi feţe chinuite de boală, una cu un grup dinamic de tineri bucuroşi şi plini de viaţă.

După învăţământul obligatoriu de 7 clase, tinerii vor deveni PENSIONARI! Până acum ei s-au confruntat cu ceva absurd: imposibilitatea de a se bucura din plin de anii cei mai frumoşi ai vieţii! Abia după 25 de ani vor trebui să muncească, dar şi atunci vor avea de ales: încă 3 clase de educaţie tehnologică pentru muncitorii calificaţi, care vor beneficia anual de un concediu plătit de treizeci de zile, sau direct muncitori necalificaţi, mai slab remuneraţi, douăzeci şi unu de zile de concediu...

„Oare şi fiu-miu va vota cu extremiştii ăştia?”

Gândiţi-vă la copilăria şi, mai ales, la TINEREŢEA LIPSITĂ DE GRIJI a odraslelor voastre! Ce e bătrâneţea? De mult nu mai este o vârstă a sedimentării, a înţelepciunii, ci un şir neîntrerupt de reparaţii! Proteze, medicamente costisitoare, ajustări estetice, aziluri, operaţii, însoţitori... astea sunt „bucuriile” lor care costă enorm societatea, o trag în jos!

Profesorului aproape îi scapă urna cu cenuşa lui Tsibuladze. La cei cincizeci şi trei de ani ai săi, are o tijă metalică la şold, o lucrare dentară, părul vopsit...

Vom legaliza comercializarea şi consumul de cantiar şi, o noutate absolută, vom introduce unităţile, banii cu adevărat virtuali, ei vor măsura TOTUL în economie. Mulţumim pentru ideea aceasta întâiului nostru Client-Exemplu, Kunia Tsibuladze. După cum spunea el, „O idee perfectă, dacă este pusă în aplicare corect, poate schimba faţa lumii!”... I s-a conferit postmortem funcţia de Preşedinte de Onoare a Partidului Cinquantist.

În dreptul portierei, şoferul şi încă doi indivizi cu feţe dubioase iau tăcuţi o gustare.

Dragi bătrâni, cu mintea cea de pe urmă, votaţi-ne şi voi! Promitem să luăm în calcul varianta construirii unor lagăre sau a unor bănci „vii” de organe pentru grupa de expiraţi 55 – 60, nu doar eutanasierea la 55!

Un viitor pentru tinerii de mâine!

La megafon se aude un marş triumfal, înălţător.

„Măcar tu ai scăpat, Kuniaci! Te duc acuma la râu şi-ai să te faci natură, totuna cu Veronica ta!”

Stiletul îi pătrunde adânc în inimă.

Urna cu cenuşa lui Kunia Tsibuladze va fi depusă la sediul central al partidului. Cei care doresc să-i aducă un ultim omagiu…